

Dit is dat recht dat de

Schepers van Stavoren ghemaeet

ende geordineert hebben bijrade der Hoetster binnen Stavoren

- (1) *Ende die toe Schepenen werden ghecoron, die sellen sweeren als hierna geschreeven staet,*

Dat Sweer gij van dese Daghe fluiden to Jaersdaghe

ende diem daghe als rechte Schepenen thoe wesen ende recht oordeel to wijzen tuschen twee tale ende rechte onconde te dragen, daerommen te over neemt, ende vth desem boecke thoe rechten als daer geschreeven staet, ende dat niet thoe laten om lyef of om leet, noch omme ghener saecke willen. Dat v God alsoo helpe ende alle sijne Keylighen."

(2)

Int eerste, so en sal geen man Schepene weese in Stavoren, hij en sal gegoet wesen aen leggende erve to twewerff lochtich ponden, daer hij een doude hals moge besetten, of hij to doene heeft"

- (3) *Voort, so en sal geen man Schepers wesen in Stavoren, he en sij hulgeboeren* (3)

- (4) *Voort, soe wie thoe Schepenen ghecoren wort in Stavoren ende schelt hiet guijt, die sal der stede geven vyf punt Enghelsche ende den Schepenen vyff punt, alsoo wel als der stede* (4)

- (5) *Voort, so en mach gheen man tuch dragen in Stavoren dan Schepenen, ende buiten der stede vrijheijt of buijten landes neemt dan ghe, swaerde luide, die ghewaert sijn over alle landt, vthgenamen van rechtlycken saecken* (5)

- (6) *Voort, waert saecke dat Schepenen een vonnisse gewijst hadden, ende den stad boe anders hielde, so sal die boeck voortgaen, ende dat vonnisse of ordel sellen achterbliven* (6)

(1) *Eedsformulier der Schepenen te Sneek. — Gr. B. I. art. 3*

(2) *St. art. 32 — B. 1455. art. 8. — B. 1479. art. 6. — S. art. 8. — Gr. B. I. art. 7.*

(3) *B. 1455. art. 8. — B. 1479. art. 6. — S. art. 8. — Gr. B. I. art. 6.*

(4) *St. art. 33 — S. art. 2. — Gr. B. I. art. 2 B. ix. artt. 39. 52.*

(5) *St. artt. 34. 150 — B. 1455. art. 14 — B. 1479. art. 30. — S. artt. 38. 39. — A. art. 29 — Gr. B. I. art. 33.*

(6) *B. 1455 art. 15 — B. 1479. art. 17 — S. art. 20*

- (17) Voort, wanneer de Schepenen kesen Schepenen, die gecoren werden, die sellen sweeren by absulcker pene als voorschreven is ⁽⁷⁾
- (18) Voort, daer een man een landt huert ende hij daer stadtbrieve of schepenbrieve op heeft, die sal bliven by den lande al syn termyn wt na synen brieve, al en waert sake dat die ghene, diem dat landt toebehoorde, dat landt vercofte of verbeterde, nochtanis soo solde de huermann by sijn huys bliven. Ende absulcke vorworde sal de huermann synen landtheeren weder holden als sijne brieve spreken ⁽⁸⁾
- (19) Voort, zo en mach men geen landt noch huys setten to koop, ten sy behoore beyde wille ⁽⁹⁾ diem't landt of huys toebehoort. ⁽⁹⁾
- (20) Voort, daer lude mande hussteden hebben binnen Stavoren, ende dan eenich van hem beiden den anderen hinderen wilde an tho verhuiren of to verboornen, soo mochte die ander die husstede setten to hure to twintich iaren off thoe den eersten brande, toe nemen of thoe geven, maer wil men daer en steenhuis op bouren, zo mach men een aerue setten tot enen ewelicken hure.
- (21) Voort, zoo maer twe huuschap in eenen huuse wonen off mande huse hebben, ende de eenre met den anderen niet overeen en mach, die geene, die dan vanden anderen wil, die sal dat huys schieten sonder des anderen cost of schade ende op sijns selfjes ewe, ende alsoo dicht, datmen daer niet door sien en mach ⁽¹⁰⁾
- (22) Voort, were dan eenich van hem beiden, die syn deel toe huire gawe, die solde dat luden to hure ghenen, die een Schepen duchte weselyc [to] wesen.
- (23) Voort, zoo wie een huys bouren wil, die salt setten bijrade van Schepenen ⁽¹¹⁾

(7) St. art. 4. - B. 1455. art. 5. - B. 1479. art. 3. - S. art. 4.

(8) L. artt. 74, 76. - A. art. 4.

(9) St. art. 36.

(10) B. 1455. art. 68. - B. 1479. art. 78. - S. art. 79.

(11) B. 1455. art. 62. - B. 1479. art. 72. - S. art. 81. - Gr. B. VII. art. 1.

- (14) Voort, vele man of wijff huise keuren ende binnen den termine vth den huise varen wilden, soo sellen sie velle huise gheven, ende commense heit int huise, soo sellen se geuen halve huise. Maer varen sie vth den huise in een ander huise ende sie dan dat huise andren luden toe huizen geuen, soo sellen sie dat huys als selcke vrhuise, dat Schepen hem diunct dat weselijck sy. ⁽¹⁴⁾
- (15) Voort, zoo mie een lant tweewaruen voorcrupt of voorsat, die verbeurt twe pond Engheleche tegens die stede, ende daarna een verlos man tho bliuen. ⁽¹⁵⁾
- (16) Voort, zoo en salmen noortwaent aendie oostersyde aen Stavoren geene heffstede noortlijcker maekken dan sie nu ter tyt syn ghelegem byder stadsluse, by peene van twe pondt Engheleche ⁽¹⁶⁾
- (17) Voort, van wat huise brant comt, ende de ghene, die int huys wonen, de brant voorstoppen ende verheuen willen, ende geene hulpe en roepenn, ende dan leyden van buiten thoecornen eer dan sie of hij hulpe roepenn, die verbeurt een Rijnsche gulden ⁽¹⁷⁾
- (18) Voort, so wat poorter toe den brande niet en geuen ende roepenn hoorde, om den brand toe belatten, die verbeurt achte pont. ⁽¹⁸⁾
- (19) Voort, soo mie een steenuerck maken wil, die mach syne mure legghen half in synes nabuers lant, ende de man off vrouwe sulken hoer mant op breken ende ruurnen den gheenen, die bouwen wil, ende de mure salmen leggen by Schepennem, ende niet dunner dan van twe steenen, ende wil hine dicker maken, dat sal wesen by Schepennem.
- (20) Voort, doet een man een steenuere aen synen nabuer, die sal die mure ghelden half. to der Schepennem seggen: ende leggen sie hoore gooten op de mure tusschen hen twee, soo sellen sie die gooten beyde maken ende

⁽¹⁴⁾ B. 1455. art. 57. — B. 1479. art. 67. — S. art. 84. — L. art. 70.

⁽¹⁵⁾ Sl. art. 35. — B. 1455. art. 65. — B. 1479. art. 75. — S. art. 74. — Gr. B. VII. art. 12.

⁽¹⁶⁾ L. art. 139. — Gr. B. VII. art. 2.

⁽¹⁷⁾ B. 1455. art. 100. — B. 1479. art. 115. — S. art. 206. — Gr. S. art. 11. — L. art. 30.

⁽¹⁸⁾ B. 1455. art. 101. — B. 1479. art. 116. — S. art. 207. — L. art. 24.

ghelden, ende den geenen die bout, die sal des anders huys weder decken laten buiten al syne costen.

(21) Voort, bout en man hoger dan syn nabuier, so sal de ander ene goede goote maken laten op syne cost, ende die daer bout, die sal hem toe hulpe geven voor elke Staversche elne als op ter bruggen hanghet; een half loot seluers, alsoo lanc alsoo de goote is, ende een elne buiten huise toe der wateringe, ende wil dan die daer bout daarin wateren, so sal hijse daerna staende houde.

(22) Voort, daer een man een landt gehuylt heeft ende daer een huis op heeft, ende op dat landt geene brieue en syn, ende dat landt dan toebehoort twee luden of drie of meer, ende daer dan eenich mede waere vanden geenen, diem't landt toebehoorde, die de helfte vanden lande syn ware of min, ende hijt den geenen, diet behuyt hadde, verdueren wilde, ende om al sulcken huere hiet geven en wilde, als hijt te vooren hadde, zoo sal die geene, diem de helfte of min toebehoort, dat landt setten op een huere, syn aendeel toe geven of alheel toe nemen, ende so zal die geene, diet behuyt heeft, synen keure hebben to nemen of toe geven. Ende maect oec sake dat eenigen vanden ghenen, diet landt toebehoorde, meer dan die helfte syn ware, ende hijt dan oec om die eerste huere niet laten en wilde, dat die huere stede toe vooren to huere gaf, so val die ghene dat landt setten als voorseyt is, diem thuis toebehoort, dat op den lande staet.

(23) Voort, daer een man een land of een huys gehuyt heeft, ende daer geen brieuen op en syn, ende die huysman dan niet overeen en draegt met syn landheer hoe groote syn huys is, diet hij buytgeren sal, ende die landheere meer van hem hebben wil dan die huysman seyt, zo mach die huysman met zijne rechte weten hoe veel hij to huere geven sal van een jaere, ende hij gene voorwaerden met hem gemaect en heeft, dat hij hem meer of min schuldich sij. maer bekennt hij hem niet, so is die lanthere sijne heer nagher in to minnen dan die huysman toe buyt gave van een jaere. (13)

(24) Voort, zoo en moet niemant in Stavoren landen of huysen geven binnen der stad geestelycken luden, noch vercoopen, noch versetten, noch in eenich clooster daermede gaen, by penen van drie mare seluers; ende

waert saecke dat eenich mensche hier en boven dede als voorseyt is,
dat en soude niet staende bliuen, ende gheuen die voorseide pene (14)

(15) Voort, so sal geen man of wyf panden nemen hoger dan twee schelling
grote payments, tensij by Schepenen, by achte ponden.

(16) Voort, die panden salmen opbieden drie rechte dagen den eenen na den
anderen, ende toe den vierden rechte daghe salmen den clager die panden
eyghenen (15)

(17) Voort, zo maer schepenenbrieven syn op schulden, ende die dach voordem is, ende
men dan voer Recht comt metten brieven, zo salmen den clager een over-
treect recht doen, ende zo zal die Rechter voer gaen, almen panden sal,
met den Schepenen, die hem naest geseten syn, mitter summe by hies
lane omme die to hies synt. (16)

(18) Voort, alle penningenschuld, die Schepenen niet en kennen, dat salmen ant-
schuldigen mit enen haert (16)

(19) Voort, zo en sal men ghemer man kuerbriue geren, hij en sy wronachtich
binnen Stavoren. (16)

(20) Voort, zo wie wt der stad voere over besettinge, die verbeude dertigh Engelsche, ende
die schuld op hem bereet. Maar die den anderen beset heeft, die sal noemen
die schulde, hoe groot dat sie is, voor goede knapen, als hij den anderen last
bisetten (16)

(21) Voort, zoo nie gepant went van Schepenen, die panden sal de clager holden veer-
tien daghe of meer ende daarna opbieden drie rechte dagen als voorseyt is, ende
to den eersten rechte daghe, als die clager die panden opbieden wil, zo sal hij

(14) B. 1455. art. 109. - B. 1479. art. 128. - S. artt. 75, 88.

(16) St. art. 31. - B. 1455 art. 30. - B. 1479 art. 36. - S. art. 64

(17) B. 1455. art. 31. - B. 1479. art. 37. - S. art. 62.

(18) B. 1455 art. 29. - B. 1479. art. 35. - S. art. 47.

(19) B. 1455. art. 34. - B. 1479. art. 40. - L. art. 3.

(20) St. R. art. 27. - B. 1455. art. 28. - B. 1479. art. 27. - S. art. 66. - L. art. 160. - Gr. B. vi art. 26.

dien man dagen laten, die ghepaard is, of syn wyf, sonder angelist. (31) a)

- (32) Int eerste, zo en zal neem man in Stavoren Schepenen wesen, hy sal ghegoe-
det wesen ende hebben in goeden goede C.C. clyntkens na waerdeninghe
die Schepenen, die si kiesem. Ende die olde Schepenen by hoor eet te keeren
die to profijt ende nutticheijt der meente ende der Stadt diemem. (32)
- (33) Item, so wie to Schepen ghecoren wort in Stavoren ende scheldet hy dat
guijt, hi sal die Schepenen ende der stede geuen x Rynse gulden. (33)
- (34) Item, we en mach ghiernant tuuch dragen in Stavoren dan Schepenen,
wtgeseit testament of leste wille die priesteren, den die monichen dat
sacrament gheue, die mogen niet twee oerconde tieghem, daer si dwants
nemen, tot xx Salden b) toe, voert die pont in syn macht. (34)
- (35) Item, zoo wie land of een huus tweewerue vercopet of verset [et], die verboert
III Rynse gulden teghen die stede ende tieghem die Schepenen also reele,
daerna een eerloos man te bliuen. (35)
- (36) Item, waert saecke datter ement onrecht goet vercopet, land ofte huusinge,
die verboert tegens die stede XI Rynse gulden ende tegens die Schepenen
also reele, ende dat goet tweuolt weder to keeren den ghene, die dat goet
toebehoort, daarna een eerloos man te bliuen. (36)
- (37) Item, so alle dat screuen staet by Ingheleche ponden, dat salmen betalen
met rijfte halve Rynse gulden.

(31) St. art. 26 - B. 1455. art. 30. - B. 1479. artt. 36. - S. art. 64.

(32) St. art. 2 - B. 1455. artt. 2, & B. 1479. artt. 2, 6. - S. artt. 1, 2. - Gr. B. I. artt. 2, 7.

(33) St. art. 4. - S. art. 2. - Gr. B. I. art. 2. B. IX. artt. 39, 52.

(34) St. art. 5. - B. 1455 art. 24. - B. 1479. art. 30. - S. artt. 38, 39. - Gr. B. VII. art. 12. A. art. 19. - Gr. B. I. art. 33.

(35) St. art. 18. - B. 1455 art. 65. - B. 1479. art. 75. - S. art. 74. - Gr. B. VII. art. 12.

(36) St. art. 9.

(37)-(40) S. art. 245. - L. artt. 143-146. - Gr. B. III. art. 1. B. VII. art. 20.

a) In h.S. zijn hier bijna 2 pagg. open gelaten.

b) Salden?

(38) Item, alle marck Enghele, salmen betalen met drie Rynse gulden.

(39) Item, een marck lodich silver salmen betalen met acht Rynse gulden.

(40) Item, alle schelling Enghele salmen betalen met achte bottijns.

(41) Item, een ritter of een arren man, die die schellinghe raden ofte eerste slaect a) hiet hogher te ghelden of te boeten dan hi ghelden mach, mar wart dat een rijk man den arren of den ritter eerste sloghe, so salmen boetten ende ghelden na inhoud der stadboeck.

(42) Item, dat die Rechteren half also wel b) hebben als an die aen sake misdæm, wtgeseit van dootslachten.

(43) Item, wort so salmen niemant gheen recht doen van brieuen, die van penricksulde holden, daar in xx jaren niet mede sproken is. Item, so en salmen mit ghene brieue winnen, die holden van pacht van huse ofte stede, daar binnen xxx jaren niet mede sproken is, ende niet be. loven moghen, dat sy binnen die voors. tyt pacht boert hebben, wtghe. seit van woeste hofstedem 1431

(44) Item, so sal ghiemant winnen binnen onser stad mit schepesbrieuen, wtgeseit die vercooper of sijn rechte aerfnaem.

(45) Item, so sal niemant huisinghe vercoopen, daar pacht wtgaet, id sal by die genen raed ende moet wesen, die de pacht ofte rente daerwt heeft. of het maer dat Schepenen dochte meughelijck to wesen, dat die koper dat huus verbeteren wolve.

(46) Item, wat niet in dat Statboeck scriuen staet, dat salmen rechten na

(43) S. art. 55. - Gr. B. v. 11. art 21

a) In ms. staat „schlaecht.“

b) Vermoedelyk moeten wij hier „veel“ lezen

die Keyversrechte ende na onse Landerechte (46)

(47) Item, alle boete, daerinnen na 't Oldemser a) boeten beschouwt ende in onse Stadboeck niet schreuen staet, dat salmen boeten met drie boeten (47)

(48) Item, waert saecke datter ymant slouch b) aen een ander[s] huus bij rechte met haestighen kant, ende daar geen bewijs to hadde, die solde syn onculd doen met drie handen, die die Schepenen naughelic duncket te wesen. (48)

(49) Item, voort zo wie in Stavoren misdaen wort, die salt betuyghen met twee borghers of borgh — die gheen egghe daarin draghen, die sullem haer eet daer toe doen, ende die aanspreker sal diergelijcken doen.

(50) Item, zoo salmen gheldern een quaet voort mit x Stuijers een boete (50)

(51) Item, zo en sal gheen vader ouer syn kindes saeckem fordenis wijzen, noch kijnt over die vader of moeder, noch die broeder over broeder of suster (51)

(52) Item, die een openbaer menest xweert, daar die Schepenen wijtlic is, die heeft verboet negen dat Recht ende die stede x Rynsche gulden, ende daer te bouen salmen wtleggen tiegens de Deken, ende daarna een oerloos maer te wesen (52)

(53) Item, zoo en sal niemant hofsteden betimmeren over de strate, daar in voortyden gheen huus ewer c) heeft.

(54) Item, zoo sel die Deken neen recht voren ouer ghiemant verren dan die Schepenen hem to gheuen.

(55) Item, wat die Deken te claghen komt to vromwin ende to aftersin, dat sal hij wtrechten binnen onser stad sonder panden.

(46) B. 1455. art. 122. — B. 1479. art. 147. — S. art. 247.

(47) St. art. 74

(48) St. art. 99 — B. 1455. art. 94. — B. 1479. art. 108. — S. art. 112

(50) St. artt. 88. 89. 90. 91. — B. 1455 art. 96 — B. 1479 art. 111. — S. art. 106 — Fr. B. art. 14. — E. 1465 art. 6
Gr. B. III artt. 3. 4.

(51) B. 1455 art. 7 — B. 1479 art. 5. — S. art. 7 — Gr. B. I. art. 15

(52) Gr. B. IX art. 42

a) In MS staet "in de hant" — b) In MS staet "mit" — c) Waarschijnlijk moeten wij hier, wesen "leren"

- (56) Item, zo sal die Deken niemant laden buiten onser stad to Rechte van onse burgers of inwoners.
- (57) Item, zo sal ghien Deken tieghens onse stadboeck doem of wijsem; waert saecke dat Deken van Stavoren tieghens dese voors. ponten dede of emont hier to boven moeyde, wes koste of scade hier quame dat salmen verhalen ops dyn borghe.
- (58) Item, wert saecke datter enich Deken ware, die teghen onse stadboucke dede, die sal verboert hebben xx mark, ende dat die Dekens borge to hoden.
- (59) Item, zo wie versellinge breket by achte ponden van Schepenen ende Raed, die sal gheven seven botkens den Rechteren, ende die Schepenen bi hoer eet niet mijn te nemen, voort alle sellinge bouen achte pont voors. daarna te rekenen.
- (60) Item, voortmeer sal geen Schepen op den anderen teren, ende den brake sullen sij telcke deelen, als sij to huus sint, daer si to like rechten.
- (61) Item, voortmeer zo salmen ghernemghen tollentrieff gheuen of hij sal jaer ende dach in die seijet van Stavoren voort hebben, noch geen poorter werde eer der tijt tho dat jaer ende dach in Stavoren voort hebben, ende oec soo salmen ghernem gheen tollbrief gheuen a) oft ferdeel vandat schip sal tho Stavoren tho huus hoere, ende die schipper salt mit de redemen liuise (61) b)

(61) L. art. 5 - E. 1418. art. 10 - E. 1465. art. 8 - Gr. B. VI. art. 9.

a) In MS staat „ghernem“. — b) In MS. volgen 4 onbeschreven pagg.

Van rechtlijcken saeckem.

- (62) Voort, so welck voorten den anderen dootslaet binnen Stavoren of buiten Stavoren, die sal den dooden ghelden synen eyfname met sestien marc lodichs selvers ende ene halve, ende den Rechte twintich marc Ingghels van Inglaent (62)
- (63) Voort, so wie den anderen dootslaet of enige saecke doet over zoene of over enen rechten kantvrede, die salt verbeteren neghenwante boete hem of synen eyfname ende negenboete den Rechte, so wie slaet of weder slaet of wert geslegghen (63)
- (64) Voort, so wie over enen vrede recht binnen eenen huse, dat sal wesen dertienboete, het en ware schiede in een taverne, dat sie hier of anderen dranc ontfangen hadde, om gelot, dat ware gelycker wijs oft opder skaten ware (64)
- (65) Voort, so wie den anderen eenen voet of kant opslaet of een oge wiststeet, die salt gelden voor een vierendeel van eens mans ghelde alst voorseyt is; ende heeft hy des goedes niet, so sal hyt verbeteren met gelycken leden. (65)
- (66) Voort, so wie den anderen doet ene leeme a) of eenen gheswul of ene breynwonde, die salt verbeteren die hijt doet met vierentich schelling Ingghels ende den Rechte alsoo vele; ende waert sake dat de leeme a) clemere ware, dat soude staen tot verminderen van Schepenen; ende hadde hy des goedis niet, so sal hijt verbeteren met gelycken leden (66)
- (67) Voort, so wie een mes treet of een sweert op den anderen, die verbeurt twee pond tegens den ghenen, daer hijt op treet, ende tegens t Recht alsoo vele (67)
- (68) Voort, so wie den anderen doet ene dolixmate, die salt verbeteren dien hijt doet met ener marc Ingghels ende den Rechte alsoo vele (68)

(62) St. R. art. 7. - B. 1455. art. 69. - B. 1479. art. 79. - S. art. 117. - E. 1465. art. 1. - Gr. B. IV. art. 1. B. IX. art. 55.

(63) St. R. art. 8. - B. 1455 art. 78. - B. 1479. art. 90. - S. art. 116. - Fr. B. art. 11. - Gr. B. V. artt. 3, 5, 7, 8, 11.

(64) St. art. 104. - B. 1479. art. 109. - Gr. B. IV art. 30

(65) St. R. art. 13. - Gr. B. III. art. 21.

(66) St. R. art. 14. - Gr. B. III artt. 16, 27, 28, 29, 30, 33

(67) B. 1455 art. 77. - B. 1479 art. 89. - S. art. 101. - Fr. B. art. 6. - E. 1465. art. 3. - Gr. B. III artt. 15, 16.

(68) St. R. art. 12. - Gr. B. III artt. 15, 16

a) In MS Staat, leeme.

- (69) Voert, so wie eenen Schepenen misdoet binnen Stavoren, dat sal wesen drieboete ende misdoet men eenen Schepene, daar hij is onder stede orbaer of onder stede reyse, dat sal wesen neghenboete (69)
- (70) Voert, waert een Schepen om syns selvis orbaer ende om syns selvis comen, schap, ende wert hem misdaden buiten Stavoren, dat sal wesen niet dan slechte breucke boete.
- (71) Voert, van dootslaeghen ende van groeten saecken, daar salmen die onschult of doen met tivalet² handen (71)
- (72) Voert, so wie den anderen slaet metter rust of ene bloetwesen doet of enen faxuung of eenen handevang, die verboert vier schilling Engghel tegens den genen, diem hijt doet, ende den Rechte alsoo vele, ende slaet hijne driewaren metter rust of doet hij enigh van desen punten voorsejt driewaren of meer, hij en sal niet meer beteren dan drie slagen ^{a)} of van welcken dat hijt doet. (72)
- (73) Voert, waert saecke dat een twist geriele in Stavoren by dage of by nachte tusschen onsen porters, zoo willen wij Schepenen, dat alle die geene, die buiten Stavoren syn ende die diem partijem toebehoorden van maegschap of van smagerschap, dat sie eenen vasten vrede hebben viertien daegen daerna dat de twist viele, zonder argelist, ende datmen daer eet over dede, dat soude wesen neghenboete (73)
- (74) Voert, alle andere wondinge salmen boeten, also als men daerom beschoumen mach, na Schilder boete (74)
- (75) Voert, so wie den Schepenen weigert enen vrede, die verboert achte schilling Engghels alsoo dicke als hij weigert, des salmen hem drievarf vernemen ende niet meer, ende ten vierde male salmen hem vrede bedern, nochtans sal hij vast ende stade blyuen of hy vilijke metter handt gegeven ware (75)

(69) B. 1455. art. 73. - B. 1479. art. 83 - S. artt. 124. 125. 126. - Gr. B. IV artt. 2. 3.

(71) St. R. art. 31.

(72) St. R. art. 11. - B. 1479 art. 88. - S. art. 105. - Gr. B. art. 5 - Gr. B. III art. 11.

(73) St. artt. 82. 83. - S. art. 115 - Gr. B. V artt. 4. 11. B. IX. art. 25.

(74) St. art. 47 - B. 1455. art. 69 - B. 1479. art. 79 - S. art. 118. - Gr. B. art. 7. - R. art. 19. - E. 1465. art. 2.

(75) St. R. artt. 9. 10. - B. 1479 art. 92.

^{a)} Het 16 S. leest „clagen“.

(75) Voort, die hoghste boete, diennem in Stavoren vervechten mach, dat sal wesen dertienne boete, het en ware sake dat Schepenen enen vrede hoger verpeende.

(77) Voort, zoo en machmen genen man campen binnen Stavoren. (77)

(78) Voort, soo wat porter in Stavoren by dragem wert met valscher mate, daer hij mede gemeten heeft, of met valscher wichte, die verbeurt twintich schelling Ingghels. (78)

(79) Voort, zoo welck porter eenen dief vaet met synen goede, die man sal hem dat goet binden op den hals ende daernade voort Recht bringen, ende dien salmen recht doen, ende de porter sal syn goet weder hebben. (79)

(80) Voort, zo wie by nachte in eens anders huus comt by slotene deure ende by rakene fuire, ende zo wat die mischiet, dat sal wesen ghesuallich binden huus, ende wat hij weder doet is negenbode. (80)

(81) Voort, zo wie een vrede metter handt selven ghyft ende slaghe hy over den vrede den genen, die hij den vrede ghegeven heeft, met voorwate doet of handt of voet, of stake hij hem een oghe wt, die soude daarna gheen tugh dragen in Stavoren tot synre brake. (81)

(82) Voort, eenen gast salmen vrede gheven dierdten dagen lang ende niet langer, het en ware sake dat hij soene nemmen of ghenen wil of doen wil. (82)

(83) Voort, van porters salmen enen vrede nemen to rien terminen, dats te verstaen van Onser Vrouwen Lichtmissen to Meyendaghe ende dien dach al, van Meyen, daghe to Sinte Jacobsdage ende dien dach al, van Sinte Jacobsdage to Allerheilghendaghe ende dien dach al, van Allerheilghendaghe to Onser Vrouwen Lichtmissen ende dien dach al, sonder argelist. (83)

(77) St. Pr. art. 4

(78) St. Pr. art. 12. - Fr. 16. art. 3. - L. art. 132. M. art. 6. - A. art. 8. - E 1465 art. 20.

(79) St. Pr. art. 13. - B 1455. art. 91. - B 1479 art. 105. - S art. 140

(80) B. 1455. art. 92 - B 1479. art. 106. - S. art. 110. Gr. B. IV art. 25

(81) Gr. B. V. art. 5

(82) St. art. 73. - S. art. 115

(83) St. art. 73 - S art 115 - Gr. B. III art 11

- (84) Voort, alle brake, die gebroken worden tieghenw t' Recht, ende alle boeten, die men boeten sal, dat gelt salmen betalen to hertien dagen.
- (85) Voort, van allen vechtelijken saecken, die buiten Stavoren vallen, des sal boete ende brake wesen gelijc oft binnen Stavoren geriele, ongenomen van quade woorden, die die bij hem selven verwoenen, daer sal geen brake of gaenz.
- (86) Voort, so maer knechten of maghedem dienen in onser stede, ende de vechten of schelden, die sullen alsulke boete intrien ende opbeuren ende utgheren als onser stat recht is, so wat boete van vier schellingen is ende niet hogher; maar waer die boete meere dan vorseijt is, dat soude men recken na onser Landrechte, dit is to verstaene van onsen landlieden.
- (87) Voort, waert saecke dat die weert of de weerdinne horen dienstlieden gave eenen slach a) of twe, daer mochten hij of se niet aen verboeren, des sijt seeren willen, dat sijt wel verdient hebben (87)
- (88) Voort, so wie den anderen schelt hoerensoon of dief of loesman of moer, denare of alsulke woorden diergelijcke, dat sal wesen drieboete, het en ware saecke dat de woorden waer were ende openbaer, so ist eenboete ende niet meer, (88)
- (89) Voort, enich man, die aldus geschoeden worde als nu vorseijt is, ende were de woorden niet maer noch openbaer, ende al seyde hij clam weder: du liechst, die verboerde niet.
- (90) Voort, so wie den anderen spreect quade woorden, ist man of wijff, twewaren of meer, die ghene, die de quade woorden spreect, die sal den anderen beteren een quaat voort ende niet meer, op de tijt (90)
- (91) Voort, so wie den anderen spreect quade woorden op den Raethuse, dat sal wesen gelijck dien oft opder straten mare.

(87) B. 1455. art. 47 - B. 1479 art. 53. - Gr. B. III art. 11

(88) B. 1455. art. 96 - B. 1479 art. 111. - S. art. 106. - Gr. B. art. 14 - L. 1465 art. 6. - Gr. B. III art. 3. 4.

(90) St. art. 50

a) In MS staat, 'clach'.

- (92) Voort, van allen rechtlycken saeckern, die opden voorseiden huse gevele, dat sal ewe gelijc diens of in enen anderen huse ware.
- (93) Voort, ware dat sake dat een porter medede weder enighen man op ten lande van Friesland, dat soude hij verbeteren bijden Schepenen, by eenre penne van twee pond Engghels, of weder enighen gast van buiten, byden voorseijder penne (92)
- (94) Voort, wilde onse landluede enighen doodden man leggen [anders] dan opden rechten handadigern of dijne naeste maghen, dats viere van syns vaders wegen ende drie van synre moeder wegen, dat soude onse stede wederstaen op hare cost ende een wotnemer wesen, sonder argelist; maer dit is niet van onsen porters.
- (95) Voort, waert saecke, dat enich porter binnem onser stede, die gheen Duutsch man en is, ende sette op onse porters lande of woonde in onse porters huse, ende sloghe hij eenen man doot, dien doodden man salmen seggen ende leggen opde rechten handdadigern ende hiet op den ghenen, diet land oft huys toegehoorde, ende wilde men hier tiegens eet doen, dat soude onse stede tegenstaen op hoore cost ende een wotnemer wesen, sonder argelist.
- (96) Voort, so wat porter van Stavoren goet nemt of rovet bujten landes of Heren tolne ontroert, ende een ander porter daaramme lijchadicht worde, so sal die ander porter den anderen schadeloos houden bij rade van Schepenen, alsoo verre als ment op hem bijproeven mach met goeden knapen, die gewaert syn over alle land.
- (97) Voort, so melc porter van Stavoren op enigen van onsen porteren elaghet of spreet in enigen rechte buiten der stede rechte binnem landes of buiten landes, die verboert twee pond Engghels (97)
- (98) Voort, so sal alle boete ende braecke wesen bij ouden Engghelschen van England.

(92) Gr. B. IV art. 19

(97) St. Pr. art. 6. - B. 1455. art. 37. - B. 1479 art. 43. - S. art. 60 - L. art. 11.

- (99) Voort, so wie an een huus stoot of slaet met haesten haent, die verboert achte pond negkens de weerd of weerdinne vanden huuse ende negkens Recht also vele, ende oecartoe diem schaden vanden huuse to verbeteren to Scheperen ordineren; ende alsoo menich man alst faict doet, alsoo menighe achte pond als voorseijt is. (99)
- (100) Voort, so vele man of wijf den anderen ghiet onueerdelijc in syn aensicht of andersmaer an hem, die verboert tieghens diem ghenem diet oncomt, vier scilling Enggelsche ende negkens Recht also vele. (100)
- (101) Voort, so en moet geen man, die voornachtich is binnem Staveren, ont. seggen landem of stedem of enigherhandem ludem, het en ware bij gemenem Scheperen, ende waert sake dat enich man ontseg dede buiten Scheperen als voors. is, die verboert drie pond Enggels, noch. kann so soude hij vter stede varen metter woone met wiue ende met kinderen latter tijt dat hij dat ontseg weder afdede, sonder arghelist (101)
- 102 Voort, waert saecke dat enich gast van buiten misdadich ware of dat hem misdaem ware van porters van Staveren, ende de gast binnem Staveren quamme, so vele porter van Staveren diem gast met hoemoe. de of met haesten moede of met drange bijder straten met hem dringen of gaen wilde tieghens der wederpartien wille, also menich porter als mettiem gaste ginge, die verbeurde elc een pond Engghels, het en ware saecke dat de gast zoene nernen of gerem wilde als onder stede geleghen ware, ende hij dat daerne de Scheperen te voren getoont hadde, so en verboert den voors. porters niet, dits sonder arghelist (102)
- (103) Voort, so wie van buiten recht in een huus, die verbeurt ene welt, ende also menich man also menighe welt, diet fayt cloem, ende elc mit achte ponden negkens den weert of weerdinne vanden huuse, maar so wie hem weert vten huuse, die en verbeurt negkene welt (103)

(99) St. art. 48. - B. 1455. art. 94. - B. 1479. art. 108. - S. art. 112

(100) Gr. B. art. 5. - Gr. B. III art. 20

(101) B. 1455. art. 83. - B. 1479. art. 97. - S. art. 146. - Gr. B. VI. art. 31

(102) B. 1455. art. 36. - B. 1479. art. 42. - S. art. 109. - Gr. B. IV. art. 17

(103) B. 1479. art. 109. - Gr. B. IV. art. 16

(104) Voort, so wie dat recht binnen den huse, also merick man also men-
ghe welc int huse ende dergeliken stem huse, als slechts eene boete
als voirs. is, het en ware saecke dat een open taverne ware, ende
sij wijn of anderem dranck om gelt ontraengen hadde, dat ware
vri gelicke der straten, ende ware indien huise ene vrouwe gele-
gen van kinde binnen horen ses weken, so zoude wesen elcke
welc twee boete ende den Rechter also vele (104)

(105) Voort, alle boete ende brake, die by olde [Engelische] gescreven staen,
den broke salmen betalen met twe ende dertich groote van
hier schellingen Engles. (105)

(106) Voort, zo wie in Staunen weert vredeloos lecht, die sal gefijn
achte postulaten, vieren done stad, vijeren den Schepenen, ende
hemant hem inden vrede toe [nemen] alen die merre Schepenen,
die hem vredeloos a) hebben geleghen, ende hij sal den clageri
holden. b)

(104) St. art. 64. - B. 1479. art. 109 - Gr. B. IV. art. 30

(105) Gr. B. III. art. 1.

a) Ms. leest „vredeloet.“ - b) In Ms. lijn 2/pagg onbeschreven.

Van Voorwaerden te houden.

(107) Voort, Knechten of Maeg.

den, die in onser Sted^{dienzen ende}ken bisteden. —

Comen sie niet in horem dienst, die sullen geven horen
keren of vrouwen half loon of syn sie in enigem
dienst ende sie daar wtgaen. so sullen sie geven
all heet loon. (107)

(108) Voort dat man of wijff die knecht of maget
hebben gehuert ende willen sie se niet hebben.
Zoo sullen sie hem geven half loon. Zoo maar
Knechte, of magden in eenen dienste sijn,
ende dan man of wijff srecen willen
of bijwijzen mogen, dat sie hooren dienst
verbeurt hebben, ende willen sie horen dienst
luden vut of geven, zoo sullen sie hem lonen
bijden termijne, daar sie gedient hebben. (108 a)

(107) B. 1455. art. 46. — B. 1479. art. 52 — S. art. 170. — L art. 170. — Gr. B. VIII art. 39

(108) B. 1455 art. 46. — B. 1479. art. 52. — S. art 170. — L art 170. — Gr B. VIII art. 40

a) In M.S. 3 1/2 pagg. onbeschreven.

Van huwelijcken saccen.

- (109) Voort, soo welck porter in Stavoren wyf neemt, zoo sal hoer
tvier goet, dat sie to gadere brengen, wesen half ende half,
ende wat sie winnen of veroveren of anbestenft, dat sal wesen
half ende half, het en ware saccen dat sie niet anderen vrinmaer,
den to gadere gheerne (109)
- (110) Voort, zo maer man ende wyf vergaderen in echtschap ende porters
in Stavoren zijn, ende hebben hij of se getroude kinderen, zo sullen
de kinderen also na de goede wesen als hij of se, het en ware sake
dat hoer goed te voeren geschieden ende gedeelt ware of dat sie
bij anderen voerwaerden te samen te gadre gheerne.
- (111) Voort, zo maer een man of een wyf ghetroude kinderen to gadre hebben,
beide sonen ende dochteren, zoo sal hoer tvier goet steren op
haare sonen ende [desgelijcken] a) op haare dochteren, al beide
gelijc erve to wesen, ist dat sie hoor wal tiert (111)
- (112) Voort, hebben sie zoonen ende gheue dochteren, ende sie dan by hoer
live enen of twee utgheven to wive, ende dan noch meer sonen in
huus behouden, ende daarna haer ouders sterven, so sal de zone,
die een wyf heeft, dat goet of de weerde vandiern goede weder
inbrengen, dat hy utgervert heeft, m'hy deelschap ontfaen vanden
anderen goede (112)
- (113) Voort, hebben sie dochteren ende geen zone, dat zal wesen desge,
lijcken als nu vooren gesejt is vanden zonen, e converso (113)
- (114) Voort, heeft een man ende een wyf dochteren ende geen zone, ende
sie dan de dochteren to make utgeven bij haer live, ende si der
ener meer hebben gegeven te manne dan der ander, ende haer ouders
dan sterven, so sal men der dochter der minst ghegeven is, alsoo veel
uten goede gheven, dat se gelijcke rijke sijn van haer ouders goede, ende

(109) Gr. B. II art. 8 B. IX art. 3

(110) —

(111) Gr. B. IX art. 56. 6

(112) Gr. B. II art. 10

(113) Gr. B. II art. 14

dat ander, dat daerna overblijft, salmen gelycke delen, ende is des
goets niet zoo vele datmen se alle gelycke rijke moghe maken, so sullen
die gheue, die minst hebben gehat, dat selue goet behouden, dat daer
over is. (114)

(115) Voort, is daer een man ende syns vaders ende synre moeders goet
op hem bijsterf, ende heeft hij susteren, ene of twee of meer, bijraeden
bij synen liue, ende behout hij noch meer susteren vanden huis onbe-
raden, ende sterft hij sonder getrouden kinderen, so sullen die
geene, die beraden sijn, dat goet weder vebrengen of de weerde
daervan, daer sie wtgeueert hebben, willen sie metten andren
delen.

(116) Voort, zo maar broederen sijn ende susteren van eenem bedde, ende
sterft enich van den brodern sonder getrouden kinderen, so sal hij
eeren op synen broeder ende [desgelijken] op de suster (116)

(117) Voort, heeft een man of een wijf velle broedren ende halve broedren,
die echte getogen sijn, ende sterft hij sonder vetlijcken boerte, so sal
die velle broder hebben tweewarf also vele van synem gode dan die
halve broder (117)

(118) Voort, zo maar een man of een wijf is, ende hebben sie halve broders ende
velle sustren ende halve sustren, ende sterven hij of se sonder getrou-
den kinderen, so sal die velle suster hebben aluo vele vanden gode
als die halve broder, ende die halve suster dan half a) also vele als die
halve broder.

(119) Voort, heeft een man of een wijf genen broeder ende hebben sie velle
susteren ende halve sustren, ende sterven hij of se, so zal de velle
suster hebben vanden gode tweewarf also vele als de halve suster (119)

(120) Voort, zo maar een man ende een wijf getroude kinderen to gader
hebben, ende de man sterft ende na hem sterft enich van synem
kinderen, daer hij sijn goet op geueert heeft, so sal des kinds goet eeren

(114) Cf. B. II art. 14

(116) Cf. B. II art. 2.

(117) B. 1455. art. 113 - B. 1479. art. 132 - S. art. 94.

(119) B. 1455 art. 113. - B. 1479. art. 132 - S. art. 94

a) het woord „half” in MS licht doorgeschraapt

aen syne moeder, ende niet aen broedren of an susteren, het en se saecke,
dat die moeder niet haren viem willen dat ene kint opt onder geor,
loft hebbe toe erren.

(121) Voort, daer een man ende een wijf getroude kinderen to gader hebben,
ende dat wijf dan sterft, ende na haare enich van haren kinderen sterft,
daer sie hoere goet op geëret heeft, so sal de man des kinds erve
opboeren in alle manieren als nu vorseyt is vander moder.

(122) Voort, van oldevadren ende van oldemoderen, van oernen, van moeijen
ende van andren maghen, de sterren sonder getroude kinderen,
so zal vrouwe of jonc vrouwe alsoo na gaen den goede als een man,
die effen na maghen dyn. (121)

(123) Voort, heeft een man kinderen [die] onder echte of getogen sijn, die en
mogen dyn erve niet op beuren (123)

(124) Voort, heeft een wijf kinderen, die onchte getogen sijn, die mogen haare
goet opboeren gelijck horen getrouden kinderen, ende dat goet, dat sie
haren onchtem kinderen geëret heeft, dat en mach niet weder sterren
aen des kinds vader vrient (124)

(125) Voort, vrouwen die kinderen hebben gheuornen, ist echte of onchte, maent
saecke dat die vrouwen ghebrake, so soude haer goet erven opde vromen
ende [des gelijcken] op de dochteren.

(126) Voort, maer daer dan en ghene sone, so soude dat goet erven opde dochteren
want die moeder geen onchte kinderen tiem en mach, ende maent saecke
dat eenich vanden dochteren sterve, so soude de ene dochter erven
opde andere, dits to verstante van onchten kinderen.

(127) Voort, so en mach geen half broeder der halver suster goet opbeuren, het
en die saecke dat de halve suster des halven broeders goet weder maghe
opbeuren.

(122) B. 1455. art. 114 - B. 1479 art. 133. - S. art. 95

(123) Gr. B. II art. 16

(124) Gr. B. II art. 16

af. hijsken moeten wij hier „onchte” lezen, verg. het volgende artikel.

- (128) Voort, so maer man ende wijf to gadre hebben kinderen, ende hoer noch machtich sijns goets en wech to geren, hij en se out tertiën jaar van dien dage, der hij geboren is (128)
- (129) Voort, so en sal geen joncvrouwe hoer selvis muundich wesen noch machtich hoers goets en wech to gheren, sie en sie out dertiën jaar van dien dage, daer se geboren waert (129)
- (130) Voort, so en moet man of wijf [geen] goet en wech geren toe testament of to anderen garen, anders dan van dyns selvis helfte, want hoer geen mach anders goet en wech geren.
- (131) Voort, so en moet man of wijf [hiet] manlic anderen goet opdragen, maer elckerlyx goet sal comen op den rechten erfnamern, daer de doot brengt.
- (132) Voort, so en moet geen man meer geren to testament of to anderen garen dan syn hierendeel van dijnen goede op syn laetste, het en sie by synen rechten erfname, ende so maer hij dat hierendeel geren wil, des mach hij synen trien willen hebben (132)
- (133) Voort, so en moet geen wijf meer geren to testament of to anderen garen dan hoer sesterdeel van hoer goede op hoer laetste, het en se by hoer rechten erfname, ende so maerse dat sesterdeel geren wil, des mach se hoer trien willen hebben (133)
- (134) Voort, so maer een man of een wijf sterren, so sal de wvaert gaen vanden helen goede, dat man of wijf achterlaeten.
- (135) Voort, so verbieden Schepern alle verschap, cleme of groot, to enigher wtraert van doode lieden. by achte ponden (135)
- (136) Voort, so mach een wijf gheren ghelijc een n -- a)

(128) B. 1455. art. 112 - B. 1479 art. 131. - S. art. 89 - Gr B 1x art. 22

(129) B. 1455. art. 112 - B. 1479 art. 131. - S. art. 90 - Gr B 1x art. 22

(130) B. 1455. art. 108 - B. 1479. art. 127 - S. art. 87 - Gr B 1x art. 60. f

(133) B. 1455. art. 108 - B. 1479 art. 127. - S. art. 87 - Gr B. 1x art. 60. f.

(135) L. art. 152. - Gr B. 1x art. 33

- (137) Voort, so verbieden die Schepenen alle gasten, dat sie gheen laken smiden en moeten by der ellen, by pene van achte punden, ende also dieke alse siet doen, zoo verboren die de voorw. pene (137)
- (138) Voort, zoo sullen Fransoysen, Engelschen ende Scotten gerem van elcken negen gezeveden laeckenen, die sie hijs brengen, enen olden commenscilt; ende twee witte, twee grauue of twee half briede gerekent voor eën ghezevedet laken (138)
- (139) Voort, zoo mogen Kammighe, Brabanters, Hollanders, Ghebrelanders of Stichteslude vercoopen of verbetieren tieghen onse porten vri ende sonder tollern, luttic ofte reele, sonder laeckem te smiden byder elle, als voors. is, of tieghen Gaemborgers, die hier leggen, tot haars selues clederem. Maar waert sake dat Kammighe, Brabanters, Hollanders, Ghebrelanders oft Stichteslude voors. laeckem vercoopen of verbetieren tieghen enen gast, soo doelen sie vertollern alle die laken, die sie opder reyse hier gebrocht hebben, ende gerem van elcken neghen ghezeveden lakenen enen olden commenscilt, alsoo voors. a)

(137) S. art. 182. - E. 1418. art. 1 - E. 1468 art. 18.

(138) B. 1455. art. 120. - B. 1479. art. 141.

a) In M. S. $\frac{1}{2}$ pag. onbeschreven.

(140)

Voort, en bodeleet is men schuldich te doene binnen jaere ende binnen daghe, het ende sake dat die gene, die en doen sal, eer doen wil, ende daer sal de erfname by wesen, daer men den eet doen sal, alsoo verre als de erfname to huus is (140)

(141)

Voort, maer een man steenvere gebouwt heeft, ende de muere leijt in syns nabuers lande half, naden rechte vander stede, so mach syn nabuer, heeft hij een holtten huus of wil hy daer een holtten huus aanbouwen, eenpaer balcken in syns nabuers muere leggen ende daerdoore ankeren ende sluten sonder geldt, maer wil hire een steenvere aanbouwen, so sal hij den muere ghelden half, to der Schepenen segghen, alsoo lang als hij den muere bees[i]cht. sonder aersheijt.

(142)

Voort, zoo maer een steenhuus is, met stene gedeckt, ende syn nabuer ankern bouwen wil, so sal hij oock decken met stene, of de eerste en sal syn steen daer den anderen niet oprumen.

(143)

Voort, so en sullen ghene gheestelijcke lude steenvere bouwen binnen Stavoren, het die byden ghenomen Schepenen ende byden Rade vander stede. a)

(140) B. 1455. art. 116 - B. 1479 art. 135 - S. art. 99

a) In M.S. bijna 2 1/2 pagg. onbeschreven.

(144) Voort, so en sal men ghiernam to porter ontfaen, ten sy saecke dat hij
briene bringe van dier stede off vuyt diern lande, daer hij wt is,
dat hij van geern gade feyte van daer gescheiden en sy ende
hij daer mit eeren moge weder comen, het ende mit consent
der ghemene Schepenen (144)

6) Voort, so en sal men ghiernam to porter ontfaengern, hij sal gheuen
den Schepenen vier schellyne Enghelste ende den Stadschrijver
enen groote ende der stad Bode eenen groote, het en se daer slact
die Schepenen mit myn lijden volde (145) 6)

14) B. 1455. art. 14. B. 1479 art. 40 - S. art. 145 - L. art. 3 - A. art. 5.

15) B. 1455 art. 32. - B. 1479 art. 38 - S. art. 144 - Fr. S. art. 10. - L. art. 4. -

E. 1468. art. 8. - Gr. B. VI art. 1. B. IX art. 50.

1) In H.S. een spatie.

- (146) Voort, so wie in Starren/porter wert ende syne porterschap niet
guyt, geschouden heeft aldaer hij porter was to verren, ende men dat
toe der waerheit prouen mach, die verbeurt tieghen de stede van
Starren een pond Ingghels.
- (147) Voort, so wie sin porterschap guyt schelt, die sal der stede gheren een
pond Ingghels, ende wil hij weder porter werden, so sal hij gheren
der stede noch een pond Ingghels, het en sie saecke dat enen man
alsulcke saecken aencomen; doet hem die meeste deel van
Scheperen verlof gane. (147)
- (148) Voort, waert een man metter wone in een ander land of in ene ander
stede tot Starren/par ende dach, die en verbeurt niet dat hij
syne porterschap guyt scelt, maar heeft de stede eenighe cost
of enigern last op gelegd, eer hij syne porterschap guyt schelt, dat
sal hij mede ghelden (148)
- (149) Voort, so wie man of wyff woonachtich is binnen Starren, die sal
scot ende schulde gheren gelijcke porters, bij alsulcker pene als
hem de Scheperen aenleggen (149)
- (150) Voort, so en sal niemant buiten lands tieghen, hij sy doertoe ghe-
ruypen ende overgenomen, wt van schulde of van andren saecken,
totghenomen rechtliche saecken, daerom mogen tieghen alle
gehuwede lude a) ende die echte geboren syn, anders mogen alle
saecken to elker menschen onschulde comen, die men andpreeet (150)
- (151) Voort, so en mach geen scyphere noch coopman op syne selscap
borghen meer dan hy met hem heeft ende hij metten goede bitalen
mach, dat hij met hem heeft, ende borghet hij meer dan vooreyt is,
dat en sal syne selscap niet bitalen.

147) E. 1465. art. 8.

148) Gr. B. VI art. 5

149) E. 1418. art. 10

150) St. art. 5.

a) Goeten wij hier misschien „gehuwede lude“ lezen?